

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Quæst. 308. Donatio inter virum & uxorem quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73973](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73973)

bet præter dotem, aut acquirit in suos usus, V. G. donatione, jure hæreditario, sic dicta tanquam præter dotalia) amitti quoque factio divortio, censet Jul. Clar. l. 5. *sentent. §. adulterium. num. 15.* cum Gl. in c. *plerumque. de donat. inter virum & uxorem. v. dotalium*, eò quod putent per dictum verbum *dotalium*, quod prohibetur in *cit. c.* repetere uxor adulterans, intelligi velint hæc bona paraphernalia. Contrarium sentiunt alii, eò quod velint cum Sanch. l. 6. *de matrim. d. 1. num. 1.* non intelligi hæc bona, sed donationem ad nuptias vel sponsalitiæ largitatem, quæ sit à sponso sponse ob spem futuri matrimonii; vel prout *l. c.* insinuat Sanch. quem sequitur Engels. b. t. *num. 15.* donationem, non ad, sed propter nuptias. Hinc

5. Resp. tertio: Donationem propter nuptias (quo nomine Haunol. *Tom. 1. tr. 4. num. 346.* intelligit contra dotem, datum in assecurationem dotis; vel etiam quod pragmatici vocant *diarium*, nimirum pars bonorum mariti ex consuetudine, vel conventionione mulieri assignata, ut eam habeat pro dote obligatam, & post mortem viri eam lucretur quò ad proprietatem vel usumfructum: ac denique quod venit nomine arrhæ seu morgengabæ) amittit maritus adulter (apud quem aliàs manet dominium naturale contradotis, quemadmodum dominium naturale dotis manet apud uxorem, si viro non dederit ademptionem) eamque lucretur uxor innocens, ut habetur *l. consensu. §. si qua igitur, & §. si vir causam. c. de repudiis. aub. ut liceat mariti. §. quia plurimas.* E contra non minus donationem ad nuptias, quam dotem amittit uxor adultera. Porro circa hæc notandum, quod, si uxor & maritus habent liberos ex eodem vel alio matrimonio, nec maritus innocens lucretur dotem sibi, nec uxor innocens donationem propter nuptias, sed illa reserventur liberis adulteræ post mortem uxoris, viro, dum vivit, habente usumfructum spectato jure communi; ut Barth. in l. 2. p. 1. n. 66. ff. *solut. matrimonio.*

Quest. 308. Coram quo Judice tractanda causa divortii, maxime quò ad vinculum conjugale.

1. Resp. primò: Cum certum sit ex dictis, non posse fieri separationem, quò ad vinculum matrimonii, etiam dum impedimentum dirimens, adeoque nullitas matrimonii est notoria, sine sententia Judicis, tamen in hoc casu, etiam dum unus conjugum certo scit tale impedimentum, possit sine ulla sententia Judicis, quin & debeat, se separare ab altero quò ad thorum juxta *c. Inquisitioni. de sent. excom.* item dum impedimentum dirimens notorium non est, nec in continente probatur à spoliante, restituendus sit per Judicem. In his & aliis causis concernentibus valorem matrimonii, ejusque dissolutionem quò ad vinculum, Judex alius esse nequit quam Ecclesiasticus, & in foro Laico seu sæculari hæc causa tractari nequeunt, juxta illud: Laicis nulla est de spiritualibus disponendi facultas, *c. tua. de decimis.* jam verò causæ matrimoniales, in quantum concernunt valorem, firmitatem, licetarem, dissolutionem sunt spirituales; cum matrimonium fidelium sit Sacramentum. Neque his obstat, quòd matrimonium sit quoque contractus civilis; non enim est contractus merè ci-

vilis, sed elevatus ad rationem Sacramenti. Quemadmodum materia Sacramentorum aliarumque rerum sacrarum secundum se est res temporalis, corporea & materialis, accessione tamen consecrationis formæ Sacramentalis, unctionis, benedictionis per potestatem Ecclesiasticam ordinatæ ad finem supernaturalem, sic evadunt spirituales, ut sint extra omnem potestatem & commercium Laicorum. Neque obstat directè responsioni, quòd Judex Laicus cognoscere possit, an causa allata divortii faciendi existat; nam hoc permisso, cum sit quæstio matrimonialis quidem, sed meri facti (qualis est & ea, an matrimonium sit contractum; an contractum in facie Ecclesiæ vel clam) de quæstionibus autem similibus meri facti potest cognoscere Judex sæcularis, nisi resolvantur in quæstionem juris (v. g. si quaratur de sensu canonis seu legis ecclesiasticæ; quid sit matrimonium clandestinum) cum sint fori mixti, adeoque sit locus præventioni, quales etiam sunt, dum agitur de punitione adulterii, incestus aliorumque criminum, quæ sunt contra sanctitatem matrimonii; ita ferè Krimer. *num. 1509.* cum Tanner. *Tom. 4. d. 8. du. 9. à num. 166.* Non tamen sequitur adhuc, quòd possit cognoscere de sufficientia dictæ causæ, utpote quæ non est quæstio meri facti. De cætero Judicem Laicum autoritate sua citantem, vel examinantem causam istiusmodi separationis, ac separatam conjuges, incurrere excommunicationem in Billa Cænæ latam contra usurpantes jurisdictionem ratione beneficii extensam ad omnem usurpationem jurisdictionis Episcopalis quæ talis, ait Krimer. *num. 1512.* citans Filiuc. *tr. 13. c. 8. num. 218.* usurpare autem jurisdictionem alienam est illam sine justo titulo sibi appropriare exercendo illius actus, vel de objecto ejus proprio disponere; jam verò jurisdicctio & potestas dirimendi matrimonia invalida est jurisdicctio propria Episcopi quæ talis, & actus citandi & juridicè examinandi ad cognoscendum de impedimento matrimonii contracti, vel contrahendi sunt quoddam initium judicii super valore matrimonii dissolvendi aut impediendi; adeoque istiusmodi actus à Laicis in hac causa exerciti, æque ac ipsum judicium cadit sub eam penam.

2. Resp. secundò: Sed neque causæ illæ spectantes divortium illud compromitti possunt in arbitrium Laicum, aut ab arbitris Laicis decidi, vel transactione definiti. Covar. 4. *decret. p. 2. c. 8. §. 12. à num. 6.* cum jus cognoscendi & terminandi has causas sit jus spirituale, adeoque jurisdictionis tantum ecclesiasticæ; non tamen ita, quin à Papa etiam principalis cognitio, & determinatio causarum matrimonialium Judicis Laico committi possit.

3. Resp. tertio: Per Judicem ecclesiasticum hic (uti & quò ad omnes aliàs causas matrimoniales) intelligitur Episcopus; *c. accedentibus. de excess. Pralat.* utrum verò has causas quoque cognoscere & tractare possit Vicarius Generalis Episcopi sine speciali ejus commissione, vide apud Barb. *de potest. Episc. p. 3. alleg. 54. n. 94.* vide & me in *Vicar. Episc. q. 160.* De cæterò nil vetat, quò minus harum causarum cognitio delegari possit. Covar. *l. c. n. 1.* Vel etiam privilegio, vel consuetudine legitime præscripta competere possit aliis quam Episcopis, ut constat ex *Trid. sess. 24. c. 12.*

4. Resp. quartò: Dum unus conjugum adversus alterum agit ad dissolutionem vinculi conjugalis propter

propter nullitatem matrimonii ex impedimento canonico, non ita solus ordinarius loci, in quo contraxerunt matrimonium, potest hanc quaestionem cognoscere & terminare, quin eo non requisito aut causam delegante, ordinarius originis & domicilii possit se intromittere; dum enim reus habet plures Judices, seu in pluribus locis forum, actor non cogitur deferre causam ad hunc determinatè Judicem, sed liberum est ei convenire reum coram proprio ejus Judice, coram quo maluerit ad faciliorem rei cognitionem & causæ expeditionem, præsertim ubi id fieret sine rei revocatione à domicilio ad Judicem distantem; dum nimirum illi Judices aliunde capaces sunt cognoscere & terminare istiusmodi causas, & causa non est certo Judici specialiter reservata; qualiter causa matrimonialis ex hoc, quòd matrimonium in hac diocesi contractum, nullibi reservatur Ordinario illius diocesis. Sic si debitor seu reus jure communi habet duos Judices, potest cre-

ditor seu actor eum convenire, coram quo ex his maluerit ad prosequendam actionem, licet ea originem ducat ex contractu; *c. dilecti. de foro competens. & ibi Gl. v. ubi domicilium. Covar. l. 1. var. c. 18. n. 6.* & licet reus seu debitor respondere debeat in loco contractus, si ibi inveniatur, poterit tamen etiam, si maluerit, creditor eum convenire in loco domicilii, Abb. *in c. si diligenti. de foro competens. Pirh. tit. eod. n. 37.* quin &, si reus non inveniatur in loco contractus, sed inde discessit, non potest compelli ad personaliter comparendum ibidem, si sit invitus, Pirh. *l. c.* Verum itaque est, quòd quis fortiatior forum ratione contractus, ut super hoc conveniri possit coram Judice loci, ubi factus est contractus, ut habetur *c. fin. de foro competens. c. 1. eod. in 6.* non autem verum est, quòd ibi conveniri debeat; præsertim si reus ibi non sit, nec etiam compareat, sed in loco originis & domicilii constanter maneat, distante à loco contractus & alterius jurisdictioni subiecto.

TITULUS XX.

De donationibus inter virum & uxorem, & de dote post divortium restituenda.

Quest. 309. Donatio inter virum & uxorem quotuplex.

REsp. Duplex; alia quæ sit omnino gratis & ex mera liberalitate, *l. 1. ff. de donat.* alia quæ sit ob causam aliquam; qualis est donatio propter nuptias facta à marito in compensationem dotis sibi datæ ab uxore, dum is ex causâ hac tantum teneatur dare, quantum ipse ex causâ dotis accepit; *Auth. dos data. c. de donat. propter nupt.* quæque non secus ac dos fieri potest tam post, quam ante matrimonium contractum; & sicuti dos de jure communi, soluto matrimonio, redit ad mulierem, vel ejus hæredes aut patrem dotantem; *l. 2. ff. soluto matrim. c. ult. h. t.* ita & donatio propter nuptias ad maritum superstitem vel ejus hæredes; *l. cum multa. c. de donat. ante nupt.* & *§. est & illud. Inst. de donat.* nisi consuetudo habeat aliud, aut aliter conventum inter virum & uxorem; ut Pirh. *h. t. n. 8.* ad quas donationes ob causam reduci quoque possunt, quæ fiunt causâ remunerationis ob præstita ab uno conjugum alteri obsequia ordinariè indebita, & ab aliis conjugibus non solita exhiberi; quamvis propriè & in rigore donationes non sint. Arg. *l. 1. §. 7. ff. de donat.*

Quest. 310. An donatio inter conjuges purè liberalis sit valida.

1. **R**Esp. Facta, stante matrimonio, est invalida, idque tam Jure civili, juxta quod expressè habetur *l. 1. 2. §. 3. ff. h. t.* addita etiam *l. 1.* ratione, dum ibi dicitur: *Moribus apud nos receptum est, ne inter virum & uxorem donationes valerent; hoc autem receptum est, ne mutuo amore invicem spoliarentur, donationibus non temperantes, sed profusa inter se facilitate &c.* tum etiam, ut Pirh. *h. t. n. 2.* ne matrimonia essent venalia, & ne concordia pretio conciliari videatur. Quam etiam Jure Canonico, dum *c. fin. h. t.* dicitur: *Donatio, constante matrimonio inter conjuges facta, ex qua alter locupletior, & pauperior alter efficitur, firmitatem non habet, nisi donatoris obitu confirmetur, & penitus evanescit, si revocetur ab eo tacitè vel expressè; vel si*

is, qui donatum accepit, prius debitum naturæ præsolvat &c. juxta quem textum

2. Limitatur responsio primò: Ut valeat talis donatio, si ex ea donans non fiat pauperior, cum locupletatione donatarii. Si enim hic ex inde non fiat locupletior (uti contingit V. G. dum maritus donat uxori servum, ut ab ea manumittatur, ut habetur *l. quod autem. §. fin. ff. h. t.* item si donetur sepulchræ causâ, velut exinde det elemosynam, vel emat rem familiarem, ut dicitur *cir. l. fin. §. 8. l. 7. §. si maritum. L. sed si vir. §. 8. & 10. ff. h. t.*) etsi donans exinde fiat pauperior; uti etiam valet donatio, etsi donatarius fiat ditior, modò donans non fiat pauperior, pro ut utrumque habetur *l. si sponsus. §. 10. ff. h. t.* dum ibi dicitur: *Ubique igitur non diminuit de facultatibus suis, qui donavit, valet: vel etiam, si diminuat, locupletior tamen non fit, qui accipit &c.* Taliter autem donatione sua locupletando alterum non redditur pauperior, qui non de patrimonio suo jam acquisito donat, sed de eo, quod postet acquirere jure illud; *l. si sponsus. §. si maritum. ff. h. t.* Neque enim pauperior fit, qui non acquirit, sed qui de patrimonio suo deposuit & dedit. V. G. si maritus repudiet hereditatem, ut ea deferatur uxori substituta. Vel si quid relictum seu legatum uxori, ut exinde det aliquid marito, & hic cedat illud uxori, Pirh. *h. t. n. 5.* cum Alex. *in cit. c. fin. h. t. n. 17. & 18.* qualiter etiam non censeri uxorem fieri pauperiorem, si quid donet marito ad consequendam dignitatem; cum id ipsum redundet in commodum, nimirum honorem uxoris, juxta *l. famina. ff. de Senatorib.* asserit Reiffent. *h. t. n. 7.* citans pro hoc *l. nuper. ff. h. t.* idem quoque dicens citando *l. sint certo. §. interdum. ff. commodati.* de marito, donante aliquid uxori, ut comptior & ornator incedat; cum id potius suâ causâ donasse censeatur.

3. Limitatur secundò in sequentibus casibus; dum donationes sunt mutuae, quarum una saltem non notabiliter excedit alteram; juxta *l. quod autem. §. 2. ff. h. t.* cum in hoc casu neuter conjugum fiat